

Anna Janina Sobolewska

"Tekst literacki wobec tekstu-wzorca", Teresa Cieslikowska, "Acta Universitatis Lodziensis", Nauki Humanistyczno-Społeczne nr 2, Łódź 1975 : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 19/1 (59), 139

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(1) BARCZYŃSKI Janusz: Z zagadnień dyskursywności narracji. "Acta Universitatis Wratislaviensis" nr 200, Prace Literackie XV, Wrocław 1973, s. 173-191.

Autor dokonuje analizy sytuacji narratora w realistycznej powieści XIX w. Rola narratora - to konstytuowanie świata przedstawionego i informowanie o występujących w jego obrębie postaciach i zdarzeniach. Uwzględniając typy zachowań narratora, wprowadza autor rozróżnienie Benveniste'a: narracja skrajnie przedmiotowa (fr. "récit", pol. "opowiadanie") i dyskursywna (fr. "discours", pol. "dyskurs"). (Żaden z tych typów narracji nie występuje w stanie "czystym".) Z kolei elementy dyskursywne ujawniane w tekście dzielą się na trzy grupy, ze względu na stopień ich "związania" z płaszczyzną zdarzeń powieściowych: 1) informacje o zależnościach czasowych, przestrzennych, przyczynowych; 2) informacje o zależnościach pomiędzy elementami świata a przedstawionego klasami zjawisk, do których należą; 3) bezpośrednie wypowiedzi odnarratorskie, mające formę komentarza, sentencji, postulatów, apelu itd.

BP/59/1

E.R.

(1) CIESLIKOWSKA Teresa: Tekst literacki wobec tekstu-wzorca. "Acta Universitatis Lodziensis". Nauki Humanistyczno-Społeczne nr 2, Łódź 1975, s. 5-11.

Przedmiotem rozważań autorki są problemy semantyki tekstu literackiego. Punktem wyjścia jest teza o bezpośrednim, uwidocznionym na poziomie językowego ukształtowania, związku tekstu pochodnego z tekstem-wzorcem. Można to rozpatrywać jedynie w obrębie pierwszego poziomu semantycznego, i dopiero za jego pośrednictwem odnosić do warstwy drugiej, tj. do rzeczywistości przedstawionej obu dzieł. Problem zależności tekstu od wzorca ujmuje autorka zarówno od strony związków między tekstami, jak relacji między dziełem literackim a rzeczywistością pozaliteracką. Teoretyczne rozważania poparte są analizą sposobu i stopnia zależności od tekstu-wzorca trzech utworów: R. Bradbury'ego "Usher II" oraz Parandowskiego "Ostatnia podróż Odyszeusza" i "Godzina śródziemnomorska".

BP/59/2

A.J.S.